

Eroauttaminen perhekeskuksissa

” Erotessani lasten isästä, kaikki asiat meni ihan sekaisin.”

(Sitaatti perheille tehdystä kyselystä syksyllä 2017)

Työpajatyöskentelyn tulokset 25.4.2018

Miten eroauttaminen tulisi järjestää

- Vanhemmille tarjotaan tukea ja välineitä sovinnollisen eron eri vaiheisiin
- Vahvistetaan työntekijöiden kykyä kohdata lapset sekä vanhemmat erotilanteissa kaikissa palveluissa
- On otettu käyttöön sähköiset palvelut ja tiedotetaan niistä esim. apua eroon.fi –sivusto
- On otettu käyttöön uusia toimintamalleja kuten esim. eron ensiapupiste
- Tarjotaan vertaistukea, ammatillisesti ohjattua ryhmätoimintaa sekä ohjattua toimintaa aikuisille ja lapsille avoimissa kohtaamispaikoissa (mm. lasten eroryhmät)
- Tuetaan etävanhemman vanhemmuutta
- Pilotoidaan eropalveluiden malli, jonka läpileikkaava ajatus on pyrkimys erojen jälkeiseen yhteistyövanhemmuuteen, lapsen edun toteutuminen, ja vanhempien ohjaaminen (ns. psykoedukaatio) tätä ajatellen. Mallissa huomioidaan perheiden monimuotoisuus.
- Erotilanteen tukea vahvistetaan osana alueelle muodostettavaa perhekeskustoimintamallia.

*"Yksi taho ottaa "kopin" ja tarkoituksenmukainen tuki järjestyy.
Pompottelu ei ole lapsen edun mukaista*

Keskeiset lähtökohdat eroauttamisessa:

- eroauttamisen palvelut ovat hajanaisia ja satunnaisia
- olemassa olevia palveluita ei osata kysyä
- eroavusta tiedottaminen on kirjavaa ja riittämätöntä
- perheasiain sovittelun ja vanhemmuussuunnitelman käyttö ja hyödyntäminen on vähäistä
- pienillä paikkakunnilla tuttuus voi olla avun hakemisen este -> perhekeskuksiin keskitetty palvelu
- toimijat eivät tiedä toisistaan
- ennakoivaa tukea (parisuhteen tuki, jaksamisesta kysyminen) ei ole

"Apua ei löytynyt neuvolasta, unipuhelimesta, sosiaalitoimiston puolelta eikä psyk. palveluista, yrityksistä huolimatta. Kukaan ei oikeasti paneutunut eikä tajunnut miten väsynyt varsinkin minä äitinä, mutta myös isä ja lapsi olivat. Pahimmillaan meillä perhe nukkui muutaman tunnin yössä ja aamut alkoivat 6kk joka pv klo 3."

Keskeiset periaatteet eroauttamisessa:

- tiedottamisen tehostaminen: kuntien sivuille samanlainen tietopaketti eropalveluista
- vanhempia ja lapsia työssään kohtaavat ammattilaiset koulutetaan tunnistamaan eropalvelujen tarpeita ja varmistetaan, että palveluissa tunnetaan tarjolla olevat eropalvelut
- perheasiain sovittelun tunnetuksi tekeminen ja tarjoaminen jo eron pohdintavaiheessa, varhaisena keinona estää ristiriitojen kärjistymistä
- vertaisryhmät vanhemmille ja lapsille
- nopean henkilökohtaisen tuen mahdollisuus
- eron ensiapupiste
- lähisuhdeväkivaltatilanteiden tunnistaminen
- maakunnallinen eroauttajien verkosto sekä perhekeskusalueiden verkostot

”Heti eron jälkeen olisi kyllä kaikenlainen apu, tuki ollut tarpeen, koska silloin itse joutui rakentamaan oman elämänpohjan uudelleen. Tällaista en ihan heti saanut. Kuitenkin sain ensi alkuun perhetyöntekijät. Tämä ei ollut silloin sitä mitä minä odotin. Kriisikeskus oli myös se paikka, josta sain parhaan ymmärryksen ja avun eron selviämiseen.”

Vanhemmille tarjotaan tukea ja välineitä sovinnollisen eron eri vaiheisiin

Perheneuvola

- perheneuvolan ydinaluetta
- parisuhteen tuen järjestäminen matalalla kynnyksellä
- sovinnolliseen eroon auttaminen -> sovitteluapu ennen lastenvalvojalle menoa
- lasten huomioiminen: kuuleminen
- eroryhmät lapsille ja aikuisille – yhdessä esim. järjestöjen ja seurakunnan kanssa
- Lapset puheeksi –menetelmä, perheinterventiot

”Yllätyksenä tulleen avioeron jälkeen. Kävin juttelemassa perheneuvolassa yhden kerran siitä, miten erosta kannattaa jutella lasten kanssa.”

Vanhemmille tarjotaan tukea ja välineitä sovinnollisen eron eri vaiheisiin

Varhaiskasvatus

- huolen puheeksi otto ja ohjaaminen eropalveluihin (perheneuvola, kirkon perheasiain neuvottelukeskus, Ensikotiyhdistykset, YVPL Yhden vanhemman perheiden liitto)
- parisuhteesta kysyminen rutiiniksi myös vasu-keskusteluissa?
- perhetyöntekijä/ohjaaja päiväkoteihin
- Lapset puheeksi –menetelmä

Koulu

- huolen puheeksi otto ja ohjaaminen eropalveluihin (perheneuvola, kirkon perheasiain neuvottelukeskus, Ensikotiyhdistykset, YVPL Yhden vanhemman perheiden liitto)
- parisuhteesta kysyminen rutiiniksi myös vanhempainvarteissa?
- perhetyöntekijä/ohjaaja kouluihin
- Lapset puheeksi -menetelmä

Vanhemmille tarjotaan tukea ja välineitä sovinnollisen eron eri vaiheisiin

Sosiaalityö

- perhetyötä ja kotiapua arkeen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa; arki kuntoon
- tukiperhetoiminta, tukihenkilötoiminta, tilapäishoidon järjestäminen erityistä tukea tarvitseville lapsille
- päihdetyö
- jalkautuva perheterapeutti (Varkauden malli)
- eron ensiapupiste yhdessä 3. sektorin kanssa
- perheoikeudellisiin palveluihin lisäosaamista lasten kuulemisessa / yhteistyö niiden kanssa, jotka tekevät työtä lasten kanssa
- vanhemmuussuunnitelma rutiiniksi ennen lastenvalvojan luo tuloa

”Sosiaalityöntekijä oli aina lapseni isän puolella joka asiassa eikä osannut auttaa meitä pääsemään sopuun.”

Vanhemmille tarjotaan tukea ja välineitä sovinnollisen eron eri vaiheisiin

Terveydenhuolto

- työterveyshuollossa rutiinisti esille myös parisuhteen asiat; lisäosaamista eroauttamisen asioissa
- mielenterveysneuvoloissa mukaan myös puoliso (ja lapset), yhteistyö esim. perheneuvolan kanssa
- aina, kun aikuinen asioi palveluissa, kysytään rutiinisti myös lapsista
- lähisuhdeväkivallan tunnistaminen (kartoitus- ja riskien arvioinnin välineitä on) -> ohjaaminen esim. 3. sektorin palveluihin, lastensuojeluilmoitus tarvittaessa
- päihdeongelman tunnistaminen -> ohjaaminen julkisiin tai 3. sektorin palveluihin, lastensuojeluilmoitus tarvittaessa

”Aikoinaan sai apua sairaalalta, kun nähtiin väsymykseni eron kynnyksellä.”

Vanhemmille tarjotaan tukea ja välineitä sovinnollisen eron eri vaiheisiin

Järjestöt ja seurakunnat

- eron ensiapupiste; kohtaamispaikoissa?
- ryhmämuotoinen tuki; vertaisryhmät
- henkilökohtainen keskusteluapu, tukihenkilö
- Eroseminaarit (lisätietoa YVPL Marjo Meriranta)
- parisuhdekurssit – eron pohdintavaiheessa
- päihdetyö
- mielenterveystyö
- tilapäishoito, esim. yökylätoiminta, lastenhoitoapu
- tukihenkilöt
- parisuhdeneuvonta, -terapia (perheasiain neuvottelukeskus, järjestöt)
- parisuhdekurssit (perheasiain neuvottelukeskus, järjestöt)
- Kriisityö (Kriisikeskus)

Vahvistetaan työntekijöiden kykyä kohdata lapset sekä vanhemmat erotilanteissa kaikissa palveluissa

- Ero lapsiperheessä –koulutus (Ensi- ja turvakotien liitto)
- Eron jälkeinen vaino –koulutus (Viola ry, Pia Marttala)
- Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen (Kuopion Ensikotiyhdistys, Kuopion kriisikeskus, Miessakit)
- Lapset puheeksi –menetelmäkoulutus
- Perheiden monimuotoisuuden ymmärtäminen ja huomioiminen
- Lasten eroryhmien ohjaajakoulutus (Kuopion Ensikotiyhdistys)

”Ammattihenkilön asenne, esim. neuvolakäynnin yhteydessä. Kiireen tuntu, jos vaikea jo muutenkin ottaa puheeksi tai puhua asiasta. Soittoajat/virka-ajat, esim. En halua työaikana soittaa neuvolaan tai minnekkään muulle tukinumeroon ym. Koska en halua työkavereideni tietävän kaikkea elämästäni, esim jos olisi vaikea perhetilanne, kriisi aviopuolison kanssa”

On otettu käyttöön sähköiset palvelut ja tiedotetaan niistä

- perheikaa.fi, perhesuhdekeskus.fi, parisuhdekeskus.fi (Kataja), apuaeroon.fi
- parisuhdekurssit: väestöliitto.fi (tunnekeskeinen parisuhdekurssi),
- Chatit: apua eroon –chat, eron abc -chat
- puhelinpalvelut, mm. YVPL, Miessakit, MLL, Väestöliitto, Mielenterveysseura
- Eron ensiapupiste puhelimitse ja internetissä? (YVPL eroinfopäivystys ma-to 10.00-16.00 p. 020 774 9800)
- Palvelut yhdestä osoitteesta, kategorisoituina

”Se että osaa etsiä apua. Ei ole nettiviidakossa ihan yksinkertaista”

On otettu käyttöön uusia toimintamalleja

- Eron ensiapupiste yhteistyössä järjestöjen kanssa: pop up –pisteet sinne missä ihmiset ovat, puhelinpäivystys, sähköiset palvelut -> yksi paikka, mistä apu löytyy
- Tukihenkilö erotilanteessa olevalle (Kuopion Ensikotiyhdistys, Riitta Kokkonen)
- Lapset puheeksi –menetelmä
- Vanhemmuussuunnitelma
- Jalkautuva perheterapeutti (Varkauden malli, lisätietoa Anja Venäläinen)
- Vertaisryhmät yhteistyössä sisote-toimijoiden, seurakuntien ja järjestöjen kanssa (Iisalmen malli)
- Tietopaketti eropalveluista avioeron vireille tulemisilmoituksen mukana

”Mistä haen tukea, sen etsiminen voi olla kynnyksellä, kun olet tarpeeksi väsynyt. Tarvitaan yksi puhelinnumero/osoite mistä neuvotaan mikä oikea paikka tässä tapauksessa. Apu saatava nopeasti ja riittävän paljon, kuuntelija ei saa missään tapauksessa vilkuilla kelloa tai lopettaa puhelua pahoitellen kiirettä.”

Tarjotaan vertaistukea, ammatillisesti ohjattua ryhmätoimintaa sekä ohjattua toimintaa aikuisille ja lapsille avoimissa kohtaamispaikoissa

- Avoimet vertaisryhmät aikuisille ja lapsille / perhekahvilat (Eroneuvokahvila, Vanhemman neuvo, Eron edessä –tilaisuudet, Kuopion Ensikotiyhdistys, Riitta Kokkonen, Ylä-Savon Ensi- ja Turvakotiyhdistys Erja Heiskanen, Lapsen Kengissä, Varkaus, YVPL Marjo Meriranta)
- Lasten eroryhmät kouluissa ja päiväkodeissa, yhdessä järjestöjen kanssa
- Eroseminaarit (YVPL)
- Asiantuntijavierailut, esim. ”Aamukahvit ja asiaa” / Perheentalot (Kuopio ja Iisalmi; suunnitteilla Varkaus ja Siilinjärvi)
- Uusperhekahvilat (Kuopion Perheentalo)

”Kaikille eroperheen lapsille ja aikuisille apua! Keskustelua, konkreettista neuvoa ja opastusta miten selvittää kriisistä. Vertaistukea”

”Eroseminaareja” tms vertaisryhmiä voisi järjestää ainakin joka toinen vuosi lähialueella.”

Tuetaan etävanhemman vanhemmuutta

”Isällä ei vieläkään näytä olevan mitään oikeuksia”

- Autetaan vanhempia tekemään mahdollisimman hyvät ja joustavat sopimukset
- Perheasiain sovittelu rutiiniksi ennen sopimuksen tekemistä ja jo eron pohdintavaiheessa
- Vanhemmuussuunnitelma rutiiniksi
- Eroisien vertaisryhmät (Miessakit ry, YVPL, Kuopion Ensikotiyhdistys)
- Etävanhempien neuvontapuhelin (eroon ja lapseen liittyvissä asioissa viikon kaikkina päivinä klo 09.00-21.00 p. 045-132 10 87; Elatusvelvollisten Liiton neuvontapuhelin 050 514 68 96)

”Ja lasten neuvolan yhteydessä koetin saada apua ja neuvoja siihen, että lasten äiti kertoisi mitä lapsille kuuluu ja olisimme muutenkin tasavertaisia vanhempia mutta neuvolassa ei ollut aikaa siihen perehtyä ja asia jäi siihen.”

Pilotoidaan eropalveluiden malli, jonka läpileikkaava ajatus on pyrkimys erojen jälkeiseen yhteistyövanhemmuuteen

- Iisalmen malli, lisätietoa Paula Manunen, Anja Yliluoma
- Varkauden malli, lisätietoa Anja Venäläinen
- Siilinjärven malli, lisätietoa Leena Luostarinen
- Perhekeskusten alueelliset mallit muodostetaan alueiden palveluiden ja osaajien mukaan -> syksyn foorumeilla

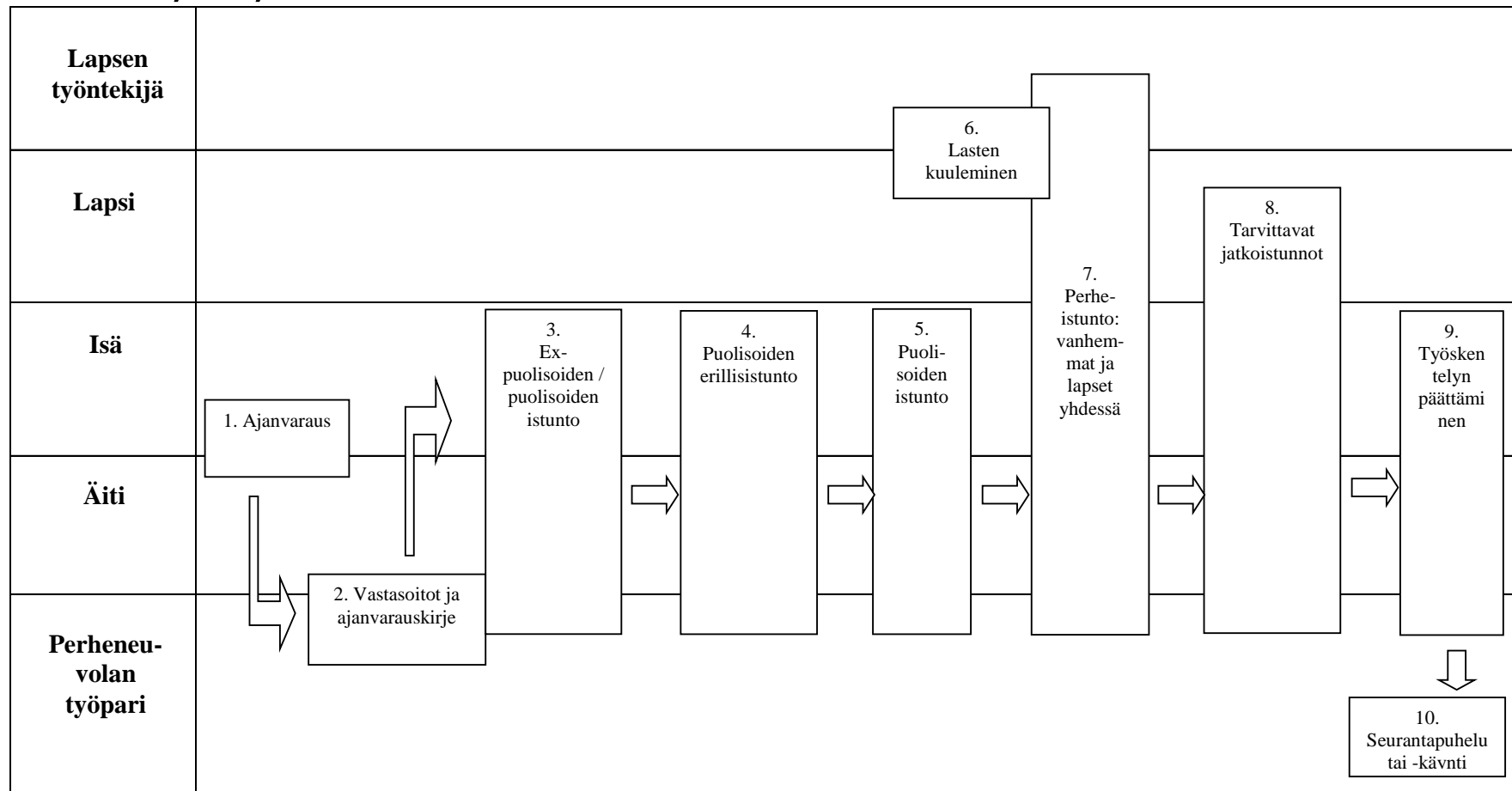
Perhekeskusalueittain varmistetaan

- maakunnallinen ja alueelliset eroauttajien verkostot -> yhteiset foorumit
- tasalaatuisten palveluiden sekä yhteisen osaamis- ja tietopohjan saavuttamiseksi yhteiset (parisuhteen tuen ja) eroauttamiseen liittyvät koulutukset maakunnallisesti ja alueellisesti, yhdessä kaikkien toimijoiden kanssa
- nopean avun varmistamiseksi järjestölähtöistä tukihenkilötoimintaa, chat- ja puhelinpalvelua
- vuosikello, josta näkyvät kaikki eroauttamiseen liittyvät ryhmät aloitusaikoinen -> samalla varmistetaan, ettei tarjota ryhmiä päällekkäin, vaan kattavasti koko vuoden aikana
- järjestetään palvelut niin, että eroapua on tarjolla jo eron pohdintavaiheessa -> kehitettävä yhdessä parisuhteen tuen palveluiden kanssa
- keskitetysti tiedottaminen eropalveluista -> voisiko jokaisen kunnan sivuille samanlainen tietopaketti eroamisesta ja alueen palveluista?
- akuuttiaikoja perheneuvolaan -> jos ei, niin ainakin säännöllinen puhelinaika
- aikuisten tunnetaitojen merkityksen korostaminen: esim. armeijassa, oppilaitoksissa
- vanhemmuussuunnitelma käyttöön
- riittävät parisuhteen tuen palvelut

Perheasioiden sovitteluprosessi Ylä-Savon SOTE kuntayhtymässä

lisälmen malli

Varkauden malli

Parisuhteen ja vanhemmuuden tuki

Eroauttaminen

Varhaisen vaiheen tuki/ohjaus

Varkauden kaupunki v.2018

Tehostettu/ korjaava tuki

Neuvolat
Varhaiskasvatus

•avoin päiväkoti
(vertaistukiryhmät,
perheohjaus)

Koulu

Lasten ja nuorten yksikkö

Nikula

(perheneuvonta,
perheasiain sovittelu)

Perheiden palvelut

(Lastenvalvoja; lasten
huolto- ja
tapaamissopimusasiat)

Lapsiperheiden sosiaalityö

(perhetyö)

Eroauttaminen

Aikuispsykiatrian pkl:

neuvolayhteistyö
aikuisen
mielenterveysongelmat/
vakavat kriisitilanteet
(pari- ja perheterapia)

Päihdepkl

Pohjois-Savon käräjäoikeus
(Huolto- ja tapaamiskiista-
asioiden sovittelu)

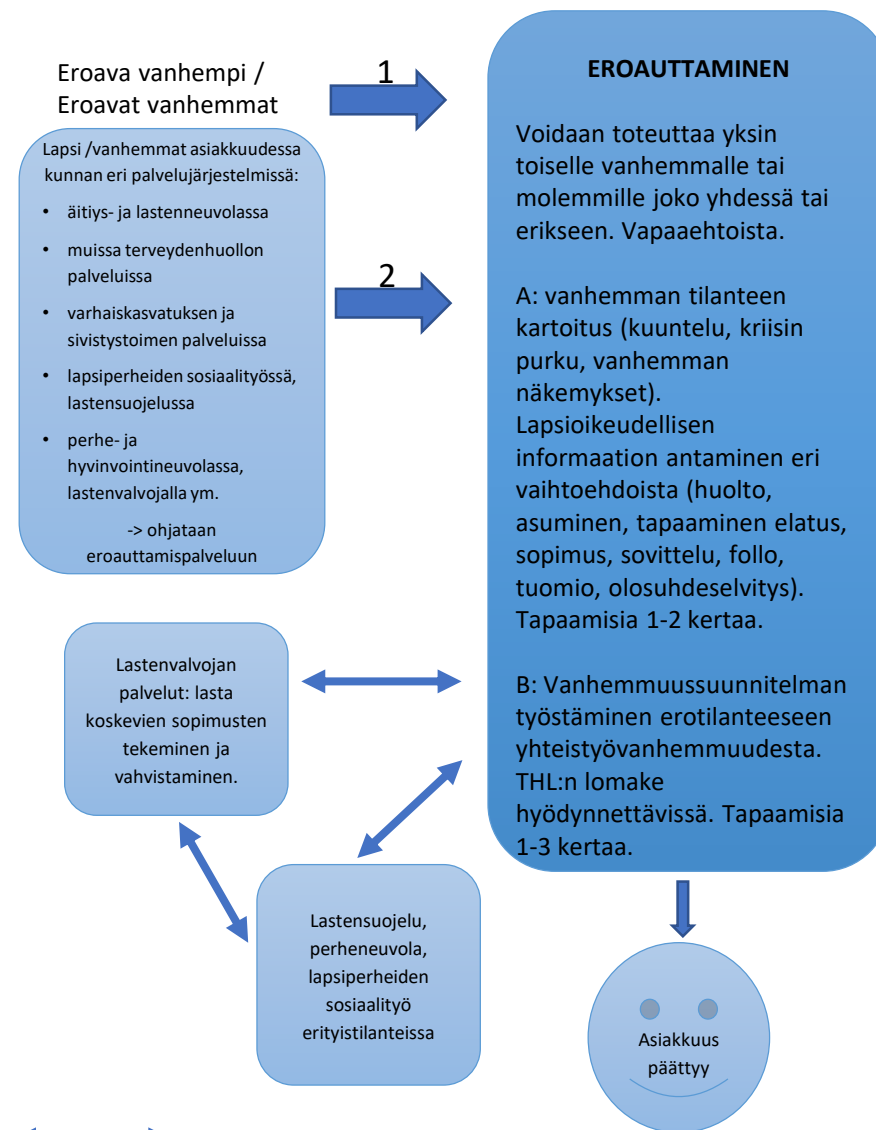
Kolmas sektori /
Järjestöt, seurakunnat ym.

”Perheiden talo”

Varkauden talousalueen
sovittelutoimisto

Eroauttaminen Siilinjärvellä

Siilinjärven malli

↔ = Yhteistyö tarvittaessa

1 ja 2= ajanvaraus puhelimitse. Vanhempi ensisijaisesti varaa ajan itse. Toisen vanhemman kutsuu ajan itselleen varannut vanhempi. Myös sosiaalityöntekijä voi kutsua joko puhelimitse tai kirjeellä. Vanhemman luvalla myös ohjaava taho voi varata ajan. Soittoaika nettiin: kerran viikossa perjantaisin klo 09.00 – 11.00.

Leena Luostarinen
leena.luostarinen@siilinjarvi.fi